



## CELJSKA MOHORJEVA DRUŽBA

Prva slovenska založba

CELJE - LJUBLJANA

JAKOB PREŠERN: VOJAK 1915–1918

### Odlomek iz knjige

Skoraj pol stoletje je minilo, odkar so bile zapisane prve besede v priloženi vojni dnevnik, štirideset let je preteklo, odkar so bile iz stenograma prenesene v pisano besedo. [...]

Slovenska izobražena mladina tedanjih dni je bila v svojih svetovnih in političnih nazorih razdvojena. Na eni strani je bila katoliško verska, politično avstrijsko konzervativna, ki je videla možnost obstanka svojega naroda samo v obstoju Avstrije, druga je bila svobodnjaška, liberalna, deloma že socialistična (ne komunistična), v takratnem pomenu besede nacionalistična: borila se je za pravice svojega naroda brez kakih napadalnih namenov proti ostalim osmim avstrijskim narodom. V prvi vrsti se je borila proti germanizaciji na naših tleh in postavljala socialna vprašanja šele v drugo vrsto. Rešitev narodnega obstoja ni več videla v obstoju Avstrije. Hotela je njeno razbitje in ustvaritev resnične demokracije v bodoči Jugoslaviji.

Tako smo mi ustvarili prvo Jugoslavijo, ki smo bili iz tiste generacije, ki je prestala dve veliki vojni. Ravno tako smo že dolgo pred drugo vojno spredvideli, da ta država ni bila tista, kakršno smo sanjali po galskih ravninah in po tirolskih ledenikih. Tako razočarana je slovenska inteligenca šla v drugo vojno in v njej odigrala svojo vlogo. Kako jo je odigrala, ne spada sem. [...]

V Ljubljani med drugo vojno, štiri leta za žičnimi pregradami, sem poskušal pisati nekaj podobnega, a je bilo prenevarno.

Ko to pišem, se mi izteka 75. leto življenja. Težko bo še najti koga, ki je preživel dve tako krvavi vojni; tisti, ki je še živ, bi si danes želel, da se ne bi rodil.

V Begunjah, dne 7. januarja 1963

J. Prešern

